

Nepodpisani se dopisi ne štampaju. Priposlana se pisma štampaju po 5 svr. svaki redak. Oglasi od 8 redaka stoje 60 svr., za svaki redak više 5 svr.; ili u slučaju operovanja az pogodbe sa upravom. Novci se lično poštarskom napušticom (asigno postale) na administraciju „Naše Sloge“ lme, prezime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komu list nedođeje na vrijeme, ako to javi odpravničtvu u otvorenu pismu, za koja se ne plaća poštarine, ako se izvna uspije: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Islari svakog četvrtka arku.

Dopisi se ne vraćaju neshkaju.

Nebijegovani listovi se ne primaju. Predplata u postarstvu stoji 3 tor, za soljake 2 tor, za godinu Razmjerno tor 2, 1 za po godinu lvančarstvo tor postarstva

Na malo jedan broj 3 novč

Uredništvo i administracija na la u Via Carintia br. 35

Poučni, gospodarski i politički list.

„Sloga raste male stvari, a našloga sve pokrvari“. Nar. Pos.

Konstituiranje občinskoga zastupstva u Pazinu.

U zadnjem broju donieli smo brojjavnu viest, da je novoizabrano zastupstvo občine Pazin u prvaj svojoj sjednici izabralo načelnikom one občine je dno glasnog podpredsjednika zemaljskoga sabora i odvjetnika u Pazinu gosp. dra. Antuna Dukića. Na drugom mjestu donášamo izvješće o sjednici, a ovdje želimo iztknuti njekoje glavne momente o važnosti ovoga čina.

U moralnih okolnostih i kod uredovno i zakonito vladajućih odnosuju izbor jednog načelnika bilo kako važna mjesta ili občine neima ništa osobita na sebi nit se itko zbog toga ugrije il razhladi. I kod nas mienjaju se često u raznih občinah načelnici, što se obično u glasilih stranke bez komentara javnosti priobči u toliko, da saznadu zato oni, koje bi to zanimati moglo.

U našoj najnovijoj po-jesti učinili smo dva puta od toga pravila iznimku. Kad no bijaše izabran gosp. Fran Flego pred tri godine načelnikom u do tada otudjenoj nam občini Buzet, zabavismo se podulje u ovom listu tim dogo-ljajem, il bolje rekuć, tim sjajnim uspjehom hrvatske stranke u Istri. Nakon trogodišnje njegove uprave možemo otvoreno kazati, da naše tadanje veselje nebijaše bezrazložno, da se naše tada izražene želje i nade liepo izpunise. Hrvatsko občinsko zastupstvo u Buzetu, komu je na čela naš čestiti Flego, nije tvorilo čulesa, al njegova uprava je danas takova, da ju pohvalise iste c. kr. političke oblasti, koje nam nisu inače vazla prijazne.

Sličan dogoljaj obavio se prošloga četvrtka u gradu Pazinu. Ogrom-

nom većinom občinara izabrano hrvatsko zastupstvo sastalo se nakon sretno svladanih talijanaških spletaka, da si izabere glavn, koja će kroz tri buduće godine upravljati sudbinom jedne od najvažnijih občina Istre. Složno izabrano zastupstvo izabralo je složno dne 9. t. m. občinskim načelnikom muža, kojeg nam je prošlost i njegovo javno djelovanje porokom, da je občina u izvrsnih rukuh, te da naše čestito zastupstvo nije moglo svoju občinu povjeriti vriednijemu suobčinaru nego li je g. dr. Dukić. Opravdano je dakle naše veselje što je zasjec na važnu načelničku stolicu u sreću naše pokrajine o-lličan Hrvat, koji je podlanomom dorasao toj časti i bremenu i koji će znati svojim razborom, odlučnošću i uztrajnošću opravdati sve naše krasne nade, koje u njega u ime naroda postavljamo.

Naši narodni protivnici moći će i nadalje spletkariti u onoj občini, al ovo njim tvrde vjere, da njim spletke lje uspjati neće.

Svjestno občinsko zastupstvo sa svojim dičnim načelnikom poči će zakonom i probitci občine propisanim putem neobaziruć se li-vo ni desno, nepazeći da li ih protivnici naroda i občine hvale il grde.

Čestitajući prijatelju na tolikom odlikovanju čestitamo ujedno i hrvatskomu zastupstvu i svemu puku prostrane občine Pazin želeći živo, da bi u ljubavi i slogi riešili onu zadaću, koju njim je narod onako sjajno i svečano izručio.

Sastanak zastupnika u Ljubljani.

(Dalj.)

Zatim je izriestio dr. Ferjančić također o drugoj točki programa: „pravosudja i političkoj upravi. Ogl-

silu su se pritužbe iz svijeli slovenskih krajeva, neizuzet ni samu Kranjsku, gdje je ipak nekako bolje, skoprem ti u našoj mnogo toga treba. Slovenski zastupnici Štajerske naglasili su, da unatoč dosadašnjem nastojanju nije se došlo sa slovenskim uredovanjem dalje, a-im, da se slovenski podnasci primaju i djelomice rieškavaju slovenski. Nadalje spomenulo se i to, da se tolikom makom pribavljene slovenske tiskarice prave sada u ormarima. Po tome pak, tko bude zasio na izpražnjenu mjesto kotarskoga sušista u Celju, pro-suditi će se, da li vlada u istinu namjerava izpuniti želje Slovenaca, ako na to mjesto postavi predsjednika, koji ne bude nazio slovenske i zastupljao slovenski jezik kod sudova. Iz Koruške javlja se, da se je nakon velikih napora izposlovao pomnoženje pristupnika (u 5 mjesta) koji bi sasvim dobro poznavali slovenski jezik, da se time doskloči najrečoj neprilici, da ne bude uaiue potrebno uredovati kod suda preko tumača, koji su omraženi narodu. Intenciji sudbene uprave odgovorilo se međutim tako, da imenovani pristupnici nisu svi znali sasvim slovenski, a one, koji su znali, odpravilo se polaganom iz Koruške. Tamo još u obće neima govora o nikakvom začetku slovenskoga predstavnja. — Glede Koruške i Štajerske stigle su tužbe proti političkim organom, koji ugajetavaju sve narodnje težnje. — Govorili su i zastupnici iz Istre u istom smislu, a zastupnici iz Gorice i Trsta udarili su iste jandikove. U obće naglasilo se: Da se je prije par godina u pravosudju vidjelo liep početak, nu u zadnjih godinah je stvar silno nazudovala, te o slovenskom uredovanju, u pravosudju i političnoj upravi, osim Kranjske, nemože biti govora. (Tu je žalostna ilustracija dobe grofa Schönborna!) Na to se je prihvatila sljedeća rezolucija:

„Iz članka XIX. temeljnih zakona dana 21. decembra 1861. br. 142 državnoga zakonika ima se pravo zahtjevati, da uređi svake vrsti slovenskomu narodu u slovenskih pokrajinah izključivo slovenski posluju i u to ime zahtjeva se: a) da vlada imenuje za urede u slovenskih pokrajinah takove činovnike, koji su podpunoma vješt i u govoru i u pismu slovenskimi, koje znanje imadu dokazati pred rođničnom komisijom višega sušista ili namjestništva;

b) da vlada sama bdije nad time da se oblasti u poslovanju sa slovenskim pučanstvom u istinu u služu slovenskine. Upravo tako zahtjeva se i glade uredovanja hrvatskoga jezika u Istri.

Radi pospješdenja i olakšanja toga zahtjeva se, da se napravi odjel štajerskoga namjestništva za dolnju Štajersku po uzoru onoga za južnu Tirolsku; da stvori u Ljubljani više pokrajinsko sušiste za slovenske i istarske krajeve; da se stvori u Ljubljani pravna akademija sa svini pravi svodilistični fakulteta sa podpunim paritetom slovenskoga i hrvatskoga naučnoga jezika“.

O trećoj točki o slovenskom školstvu izvjestio je g. zastupnik Klun. U svih pokrajinah, osim Kranjske, konstatovalo se velik nedostatak, koji su većinom poznati iz raznih razprava pred carevinskim viećem i pokrajinskih saborih. Navrdjale su se neke upravo drastične ilustracije naših školskih odnosaja. U Pulju na novo osnovanoj višoj gimnaziji s njemačkim naučničkim jezikom neima mjesta a ni za neobligatnu obuku iz hrvatskoga jezika. Koruški zastupnici govorili su, da u njih nebude mira dotle, dok vlada neuredi slovenske škole. Kakve zaprieke se stavljaju slovenskim školam vidi se iz sljedećeg: Ako občina moli za slovensku školu, zahtjeva se, da za nju moli i kotarsko školsko vieće, a osim toga i roditelji djece, te onda istom odlučuje pokrajinski odbor. . . . Kako pak odlučuje odbor, to je poznato! Zastupnici iz Gorice tužili se, da je ravnatelj gimnazije veliki Niemac, koji nepozna niš slovenski, a kamo li hrvatski. O toli potrebnih slovenskih paralelkah se je već odavna zahtjelo. U Štajerskoj još uvijek vriedi zločlasi germanizatorni ukul, te su tekar nekoje revnije občine polučile nešto malo na toje polju. Na to bi učinjena sljedeća rezolucija:

S obzira na isti članak temeljnih zakona ima se zahtjevati glede školstva sljedeće: a) da pučka škola nemienjena odgoju slovenske, odno no istarsko-hrvatske omladine bude svuda na podloju vjerskoga izgovjedenja, te izključivo naučnim materinskim jezikom, da se za nju pridobije potrebno učiteljsko osoblje sa primjerno vriednošću dotičnih zaroda, te da se školsko zemaljsko nadzorništvo, kao i pokrajno

izručiti samo onim nadzornikom, koji su podpunom vješti slovenskom ili pak hrvatskom jeziku.

Isto tako valja gledati obrtnih škola, koju neka vlada i nadalje ustrojava, a u prvom redu neka upodpuni obrtnu školu u Ljubljani, obrtnu pako školu u Trstu neka tako preustroji, da se bude nekoliko predmeta podučavalo i slovenskim jezikom; b) da se na novo otvori gimnazijam u Kranju te upodpuni sa višom gimnazijom i da se načine slovenske uporednice, kao što su na gimnaziji u Mariboru, također i na gimnazijah u Celju, Gorici i Trstu, za hrvatsku pako omladinu neka se i opet otvori gimnazija u Pazinu sa hrvatskim naučnim jezikom.

Vodstvo i nadzorništvo za hrvatsku i slovensku omladinu srednjih škola ili paralelna neka se izručiti takorim ravnateljima zemaljskim školskim nadzornikom, koji su vješti slovenskom ili hrvatskom jeziku u riječi i pismu: c) Zemaljski školski savjet u Gracu i Celovcu neka se razdeli u dva odeljaka u slovenski i njemački; d) pravo absolviranih djaka srednjih škola iz Balmacije i Istre, da mogu polaziti sveučilište u Zagrebu, neka se protegne i na mladiće iz Trsta, Gorice, Kranjske, Štajerske i Koruške.

(Konac sledi).

DOPISE

Iz Boljuna početkom oktobra. (Konac.)
Nu mi misao s našim jidi pri koncu. Gdje ne vriedi laskara rieč, nagoraranje, moljkanje, pozivajuć se na spise smiesne il nezakonite itd. izmislite drugi način, nebi li možda tako koga uloviti ili uplašiti. U svojoj strasti izdavaju nekogji uređi, a medju timi i naš optaljski, takove spise službene, koji će optaljskom arivu na čast biti. Radi toga naimo što neće Hrvat Petar il Pavao, da dopisuje s njim u talijanskom jeziku, bilo što dotični taj jezik ne pozna ili neće da u tom jeziku dopisuje, pošto mu zakon dozvoljava, da se služi i svojim jezikom napada taj uređ takovog čovjeka tako nepristojnim načinom, krsteć ga bezobraznikom, čovjekom kojemu manjkaju najelementarnija načela naobrazbe, načinom, koji se nikako nepristoji jednomu občinskom glavarstvu.

Pitamo opet ovim putem: jeli liepo i dječno po občinsko glavarstvo, izdavati anako uvriedljive spise pane toli neuljudnih izraza ili je drzovitost služiti se svojim materijskim jezikom u obćini gdje devet diela govori hrvatski, a jedva deseti dio nešto po talijanski naturaci znade? Nek sudi nepristran čitatelj, koj ima pošteno srce i zdrave moždane!

Neznači li to izazivati kmetove, koji će prije ili kasnije i tu obćinu izgrgnuti iz protivničkih ruku? Ako bi oni onda vraćali „šilo za ognjilo“ što bi na to naši protivnici? Zgražali bi se na takovom postupku, uzviđali bi u svojih glasilih strašnu buru, digli bi nebo i zemlju proti nam.

Seavimo, da bi se dogodio takav slučaj...

pozvala Vas opet na izborni čin i onda Vi podigoste. Popustljivost i miakost Vaša je tomu kriva. Izabrali ste si mučve krajim ste izručili Vaše povjerenje; izabrali ste si glavara muža, kojeg sto držali svi za najvriednijeg i nepristranog občinara, koj u svojoj službi neće činiti razlike između Hrvata i Talijana.

Jeste li pogodili u izboru tog muža i njegovih pristaša? Ne; jer za najveća Vašu srećinu, za Vaš materinsk jezik, koji ste od Vaših starijih baštinih, neće niti da znade, Vaš jezik, kojim svi vi, koji stanujete izvan Optalja, vazda govorite, nije priznat na občinskom glavarstvu. Ako hoćete obćiti sa Vašim glavarom, prisiljeni ste na Vašu škodu zanekati Vaš materinski hrvatski jezik. Što vam treba dakle učiniti? Nije drugo nego pripravljati se odmah na izbornu borbu i onda osvjestiti si lice, kao Vaši susjedi u Motorunu, kao hrabri Buzdeani i kršni Pazinčani, izabrati si za svoje poglavare i zastupnike ljude Vaše krvi, Vašeg roda i jezika, a to sve možete jer „čovjek stalnom voljom brda valja i na ravnom opet nova diže“.

Iz Berma, 12. oktobra 1890. (Hrvatska pučka škola.)
Izvolite, veličan gospodine uredniče, ova dva tri rielka, koju vam šalje seljačka ruka, urstiti u našu miljenicu, u dičnu „Našu Slavu“.

Nam Berancem osvanu ovaj dan, koji već davno očekivamo radošću očekivamo izpuni bo nam se najruča želja, koja već ljeta i ljeta gojimo u svojih srcih; otvori se naimo sretčano u našem gradiću hrvatska pučka škola. Dobro znajuci, da je sav naš trud i napor uzaludan bez blagoslova božjega, stoga narjasti nam 28. pr. mj. naš prevriedni i obće ljubljani gospodin župnik Josip Grašić, da će biti danas, prije nego li započne nauka, sretčana služba božja, sv. misa, na koju pozove roditelje i djecu, neka se s njim mole gospodinu Bogu, e da bi blagoslovio obilati svoj blagoslov izliti na učitelja i učenike, da bi mogli mnogo koristna i potrebna za život naučiti. Puk se veselo odazove pozivu svoga pastira, te dodje i iz udaljenih sela naše župe na sv. misu, kojoj prisustvova i sl. c. kr. kotarska školska oblast, Iza službe božje, protumači se puku korist nauke, potičući istoga, da se okoristi školom. I zbilja, ove rieči padoše na dobru zemlju, i urodise baš liepo. jer odmah se upisao u školu 62 djece, i to 37 muške te 25 ženske, a da će mnogi jošte doći, znamo za stalno, jer baš ove dane ima kmet pune ruke posla, a obaviv isti, sigurno će i ostali poslati djecu u školu, za kojom toli težilo. Tako eto „unašće pouke i nam posjalo, i 2. oktobra bit će zlatnimi slov upisan u kroniku naše župe, uvijek znamenit je naš; svedilj sjećat ćemo se ga najvećom radošću i zahvalnošću, dobro znajući, koliko muke i truda nas je stalo, da zadobijemo školu, za koju i mi porez plaćamo; i koliko neprihka smo imali od strane naših protivnika domaćih — (i to onih, koji su najprvi pozvani bili, da skrbe za duševan i tjelesan dobrobit naroda) — i tudjih.

Pogled po svietu.

Trst, dne 15. oktobra 1890.

Austro-Ugarska: Javljaju iz Beča,

da se je izgled na promjenu sustava u vladi znatno potamnio razdorom medju Niemci, koji se je u pravom svietlu pokazao kod doljno-austrijskih izbora. Neprjateljstvo medju njemačkimi liberalci i antisemiti, da je veće, nego li njihova zajednička mržnja na Slavene Danas nemože još nitko reći, neće li biti poraz liberalaca kod izbora u doljno-austrijski sabor potetak razsula ustavovjerne stranke i meteža u njemačkom taboru. Oni, koji su se do sada veselili razdorom medju Staro- i Mladočesi, imaju sada pritiknu, da ogledaju vlastitu svoju ranu.

Njemačka: „Germania“ priobćuje pastirski list pruskih biskupa glede socijalnog pitanja. U pastirskom listu kaže se, da papa svim pravom nazivuje težkim i vrlo važnim socijalno pitanje. Ono je u svojem razvitku tako jako i opasno, da se u širokih krugovih dvoji o mirnom njegovom rješjenju. Ovakova stanovišta nesmiju biskupi zauzeti. Zla navada dade se izliečiti, pa se ove božanske istine valja i sada držati. Socijalno je pitanje prije svega narodnoga gospodarstva i javnoga prava. Kod njegova rješjenja učestvuju državno zakonodavstvo, politika i državna uprava. Naravne sile za liečenje socijalnoga pitanja, da moraju biti poduprte nadnaravnimi. Država i crkva da moraju u uporabi svojih pomagala složno sudjelovati. Ovo da valja o svih stvarih, a najviše o socijalnom pitanju.

Crnogora: Car ruski kupio je veliki parobrod „Jaroslav“ za 300.000 rubalja te ga je poklonio crnogorskomu knjezu. Parobrod je spretan i za ratne svrhe, očekuje se što skorije u Baru, gdje će se knezu predati. Do daljnje odredbe ostaju na ladji ruski častnici i mornari.

Srbija: Po nekom beogradskom izvješčaju „Pol. Corr.“ imalo bi zadnje zajednanje srbske skupščine, koja će se sastati dne 1. novembra, trajati dulje nego do sada, jer će se izim viećanja o budžetu obaviti još čitava povorka zakonskih predloga. Ti su zakoni sliedeći: zakon o odgovornosti ministra, zakon o skupščinah i druztvih, zakon o štampi, zakon o amortizaciji, onda daljnji zakon, koji se odnosi na razstavu financijalne administracije, specijalno pobiranje poreza političke

Dr. Ma kudi se to Janina Matić kako i pruz glavni?

Jur. Iščem škrivana ki bi mi reć za pulskog ošiča načerak.

Dr. A Bog te vidi, sad ti baš lepa prigoda; kad bude pasal va Poreč, u Tinjano je jedau par finla čicav za taj posal; ori te ti u miška tu ljubav storit, jer bi reć da jim ta trgovina najbolje gre.

Jur. A peribio pravo deč, ter tamno i šuplike za broke delaju i drugi rikori, ma znaš da jim se fest ponasau.

Dr. Ča neće od onakovih glav!

Različite viesti.

Imenovanje u sudstvu. Ministar pravosudja imenovao je kotarskoga sudca u Tolminu g. C. Odriega, sarjetnikom kod tribunala u Trebinju. G. Mavra naslovno tajnika savjetničkih tajnika u Trstu.

Imenovanje u učitelstvu. Iz Buzeta javljaju nam, da je ces. kr. zemaljsko školsko vieće imenovalo učiteljem na novoustrojenoj hrvatskoj pučkoj školi g. Berna Bekara, dosadašnjega učitelja u Lanišću. Čestitamo Buzdečanom, osobito njihovoj djeci, što će dobiti u osobi g. Bekara veoma vrstna učitelja.

Istarski sabor (otvorenje, I. sjednica).

Dne 14. r. mj. sastalo se u Ororani sv. Franu u Poreču nakon svećane službe božje 19 zastupnika, medju kojimi bijaše patrik-puljski biskup prest. g. dr. J. Flapp. Zemaljski kaonetan i satorski predsjednik g. dr. Mate Campitelli zauzev predsjedničku stolicu, pročita zakon, kojim pozdravlja zemaljsko zastupstvo, od kojeg očekuje, da će svoje najbolje sile uložiti na korist „ljubljenih naše Istre“. Izmedju važnijih posalah, s kojimi će se baviti zemaljsko zastupstvo, da je pitanje o gradnji željeznice izmedju Trsta i Poreča. Spomenu „nesreću“, koja je stigla zemaljsku blagajnu tim, što je zemaljski blagajnik pronerjerio 62.000 for., čega da neće u ostalov pokrajina očititi (!?). Na koncu pozove zastupnike, da uzkliknu Njegovomu Veličanstvu „erriva“, čemu se je većina sa „erriva“, a manjina sa „šitro“ odazvala. Zatim predstavi zastupstvu vladina zastupnika kot. poglavara g. Ellushega. Pozove novozabrane zastupnike gg. Mandića i Marinona, da polože obećanje, na što je prvi sa „o b e č a j e m“, a drugi sa „prometto“ odgovorio. Poslije toga bijaše obavljen izbor dvojicu tajnika i šestorice revizora. Tajnici bijahu izabrana gospodina: dr. Lius i dr. Vergutini; revizori gospodina Babuder, Becich, Gaubini, Marinoni, Stanich i Tamaro. Glasovalo je 14 zastupnika za predložene, kojih imena bijahu razdieljena na litografiranih lističih, a petorica predala je biele lističe ili nije glasovala. Napokon zaključii predsjednik sjednicu urekvu buduću za četvrtak o podne sa sliedećim dnevnim redom: a) priobćenja, b) izbor odbora, c) izvješće junte o novih izborih.

Iz istarskoga sabora. Zemaljski odbor predlaže posebnim izvješćem zemaljskom saboru obzirom na nekom obavljene

ima vršiti obćina i odgovornost, koja pada na zastupstvo. Obćaje biti vršiti pravedno bez razlike narodnosti i zaneti sa svojimi za dužovni napredak našega pučanstva. Pozdravljaju iudi prietunoga vladinoga zastupnika, c. kr. kotarskoga kapetana gosp. Ivana Simziga, moleći ga za izdaju podporu sa strane vlade.

Na svršetku svojega govora učelnik sjetio se ja i onoga, za kojega liju milijuni vjernih srdaca te pozove zastupstvo da povuče na mnogo ljeta Njegovomu Velicanstvu Franji Josipu I. Zastupstvo se odazove na živahnim trokratnim živoklicom.

Iza toga bude novi načelnik razvijen od c. kr. kotarskoga kapetana, a ovaj posljednji pozdravio je onda novoga načelnika, iztaknuo njegove vrijline izraziv nadu, da će obćina pod novom upravom bez dvojbe napredovati. Obćaje, da će c. kr. vlada podupirati pravedne želje zastupstva i načelnika.

Nakon toga prešlo se na izbor obćinskoga odbora ili deputacije. Zastupstvo odlučilo, da se bira 9 članova u obćinski odbor. Glasovalo se pismeno. Prvim savjetnikom izabran je g. A. Bertović, drugim Ivan P. ović, trećim A. Lovrić, a u odbor izabrani su osim ovih još g. Ivan Lvić, Stjepan Načinović, Ivan Brajković, Ivan Nep. Lukežić, Veljan i Opatić. Pošto su ovi položili srećano obećanje, sastavljen je i podpisan od svih zastupnika zapisnik ove sjednice, a ova zaključena oko 11 1/2 sati prije podne.

Ovim činom dobila je mjestna obćina Pazin novoga načelnika, koji će znati u suglasju sa zastupstvom njom upravljati i štogod koristna za nju uraditi.

Čim je proglašen izbor novoga načelnika u sjednici, mužari počeli vani gruvati. Oki 1 sat po podne skupili se novo izabrani zastupnici sa svojim načelnikom i mnogo župana kod skupnoga objeda. Ovdje kod veseloga stola nazdravljalo se novomu načelniku, a ovaj nazdravio je zastupstvo, svećenikom i županom. Tečajem objeda opet pucalo se iz mužara. Objed trajao je do 4 sata, a onda svaki se podao svojoj kući. U sumrak iste večeri zasijali vrbunici poznatincine raznolikimi bojami, palili se kriesovi i ognji na uspomenu ovoga znamenitoga dana, koji je od velike znamenitosti po obćinu Pazin i po cijeli naš narodni pokret u Istri.

Dalmatinski namjestnik. Njemačke novine javljaju, da je dalmatinski namjestnik imenovan podmaršal David. On je rodom Niemac iz Praga, sada su mu 53 godine, a vojničku službu obavljao je u Sarajevu. Dali će njegovo imenovanje Dalmatincima razveseliti o tom jako dvojim. Svakako on će si tešku zadaću izabrati ako misli protunarodnu politiku u Dalmaciji voditi, jer je hrvatska svijest ondje tako razbudjena, da ju nijedna sila neće već ugušiti.

Dvadesetpetogodišnjica hrvatskoga kazalištnoga umjetnika. Iz Zagreba primismo poziv iz dvadesetpetogodišnjici kazalištnog predstavljača i umjetnika g. Sandora Sajevića, koju slavi danas dne 16. oktobra o. g. u hramu hrvatske nam Thulije u Zagrebu. Priznavati će se "Graničari", pučka gluma u 3 čina od J. Freudenreicha, a poslije svećane predstave biti će sjajan komers.

Biskup Strossmayer Poljakom. Biskup Strossmayer upravio je lavoskim Poljakom, koji su mu porodom biskupske 40. godišnjice poslali adresu, sljedeći odgovor: "Vrlo poštovana gospoda! Od srca vam hvalim za prijaznu uspomenu, koju ste mi porodom moge jubileja praposlali. Ja sam bio u svako doba te sam i danas još žarki prijatelj i štovatelj naše poljačke braće, koju smatram najvrjednijim, najzaslužnijim i najslavnijim članom velike slavenske obitelji. S toga me je Vaše svetost iz Poljake iskreno i vanredno ohrabruo. Viteški i slavni narod poljski goji mnogo idvala i želja, koje su danas neizpunjene, a veliki i uvjek milosrdni Bog gleda milostivo nanj te će izpuniti njegove svete želje. Ja sa svojoj strane šaljem vam iz dna srca svoga sa svojim biskupskim blagoslovom i željom, da se to čim prije sude. Bude to prije ili kasnije, dogodit se mora sigurno, jer narod, koji kao poljski čini odno stoji uz križ, taj simbol mučeništva i žrtava, mora jednom da polučiti i svoju veliku budućnost. Velika ideja slavenske solidarnosti i bratinske uzajamnosti posjepšiti će, da čim prije dodje taj čas, napunjujući naše duše veseleštvom za ideale pravog kršćanstva, za božje pravo i sjedeajući na veliko istine: "Sto nećeš, da se tebi čini tui." Stupajmo neumorno na taj stadi bratinske ljubavi napred i kličuć "Hosana!", budimo uvjereni; da nas Bog neće napustiti".

Bolesti radi nestašice vode. Iz Kaštavičine pišu nam, da su se tam poja-

vilo razne bolesti, od kojih je bez dvojbe, u nekojkom puvod nestašice vode, na kojoj trpi mnogo naša Kaštavičina. Tako imade više slučajeva tifla, škurkarija i difterije. Sto se čine tifa, to se može bez sumnje utvrditi, da se je pojavio usljed nestašice vode ili radi slabe vode, koju narod uzivati mora.

Pišu nam iz Lipe. Dok želimo najiskrenije odlazak bivšeg učitelja g. Ernesta Jelušića, koji nam je toli brižljivo našu djecu uzgajao, radujemo se sa braćom Pazinci, koji će u njemu naći čovjeka kakovih našemu tužnomu narodu najviše danas treba. Ime g. Jelušića ostavilo je kod nas liepu uspomenu. S toga kroz dječnu "Našu Slugu" najtoplije muna tražiti i riedkoj požrtvornosti zahvaljujemo.

Skup rođoljuba.
Studena voda sa ugrijane talijanske glava. Ovih dana priredili su u Fierenci talijanski zastupnici i senatori ministru predjedniku na čast svećani banket. Tom zgodom izrekao je ministar politički govor, u kojem se je već davno unapried mnogo nautucalo. Ministar Crispi govorio je zbilja u a ovom govoru odsudio je irredentizam kao najveću pogibelj za Italiju te je izjavio, da će se odlučno boriti proti njemu. Irredentizam je doveo Italiju do osamljenosti, iz kojeg će se samo moći osloboditi ako se priključi k carskim vlastima. Crispi je nadalje rekao: Mi imamo najveće interese u tom, da se uzdrži moćna Austro-Ugarska, koja nam ima pružiti obranu proti ruskoj poplavi. Da učina Austro-Ugarske, morala bi se skviriti. Irredentizam samo dupire igra vatikana koji radi u razrušenju trojnog saveza; nadalje bi irredentizam morao imati za posliednicu pad dinastije, koja je najmoćniji uvjet jedinstva i veličine Italije. Radikalci idu za republikom, ali republika bi bila konac Italije. Svi Talijani moraju braniti Italiju od ovih smušenjaka i. j. od irredentova. Hoće li si zatuci u glavu naši irredentici ovu lekciju talijanskoga ministra ili će i nadalje rovatiti proti Austriji? Mi sudimo da će biti ovo posliednje premda će valjda izjava ministra diclovati na njihove ugrijane glave kao i studena voda na upaljene mozđjane.

Uspjehi trojnoga saveza u Italiji. Poznato je, da austrijanska vlada skropulozno nastoji, da izvrši sve uvjete, koje je preuzela uvjed saveza napram Njemačkoj i Italiji. To se pokazalo osobito prigodom sklapanja trgovačkog ugovora izmedju Austro-Ugarske i Italije. Onom prilikom izitalce su slavenske novine na našem jugu, kako su žrtvovani bitni gospodarski interesi na jugu, osobito u Istri, hrvatskom primorju i Dalmaciji Italiji samo da se dodje do ugovora i da se s krajnjem u mira živi. A kako se Talijani u kraljevini odužuju Austro-Ugarskoj za te žrtve, kazuje nam sljedeći brojaj od dne 5. t. m. iz Rima: "Kadno se je u subotu puvodom imendana austrijskog vladara, u prisutnosti poklisara, ohrabrala služba božja, priljepili su irredentisti na svih crkvenih stupovih tajno plakate s irredentističnim simbolom: dvovalji austrijski orao proboden od talijanskog mača. Kadno en ljudi izlazili iz crkve, sipalo se sa krovova susjednih kuća na stotinu centulja s nadpisom: "Viva Trento e Trieste! Abbasso l' Austria!" Krivci unakusne na dobu".

Talijanske novine Istre, Trsta i Gorice šute o tom kako zid.

Iz Cresa pišu nam 12. t. m. Vasih dopisnika elutaje glade imenovanja ravnajućega učitelja naše pučke škole obistinilo se žalibože. Ništa nisu pomogle molbe vriednih naših domaćih učitelja, ništa nijesu pomogle njihove krasne školske izvješće i ono o njihovom mnogogodišnjem djelovanju u ovom političkom kotaru — sve to njim nije moglo pomoći jer su bili odlučujući krugovi već unapried odlučili, da treba imenovati odlučnoga i vatrenoga Talijana makar bio stopna tudjinac. Po bjeđila je ona klika, koja vlada danas našom pokrajinom i našimi gradici i kojoj idu na ruku i nekojki politički činovnici. Izabran je naime ravnajućim, učiteljem naše škole tudjinac, Tirolac, pomoćni učitelj u Trentu, g. Macedonio Tucealli. Sudeć po službi, koji je taj gospodin do sada obnašao, mora biti pešave mlad i nezikusan bar za naše odnošaje. Domaći učitelji, koji neumorno rade kroz dega desetletja na polju pučkoga školstva na naših otocih, mogu si omissati nos, jer premda po odgoju ili po jeziku Talijani nebijahu našim vladajućim krugovom dosta odrešiti Talijani. Tudjinac, koji nije nikad ništa pretrpio za ovaj nevoljni narod, koji nepozna naših običaja, našega jezika, naših jada i nevolja nadvladao je domaće sirove kud i kamo bolje učitelje i vriednije odgojitelje. Al što čete! Tako je htjelo c. kr. kotar-ko školsko vieće, komu je na

čelu isto tako tudjinac, i tako naš hrtjela gospoda u Cressu i Poreču, pa bilo to pravo domaćim učiteljstvu ili ne.

Iz Pazina nam pišu, da se je početkom ovoga mjeseca otvorila novo ustrojena hrvatska pučka škola. Upisano je u nju već preko 90 djece. Ako se pomisli, koliko zaprieka stavljalo se je na put ovoj školi, tada moramo pripoznati, da je broj upisano djece nadmašio svaku našu mudu. Dapače liepi je broj iz nižih razreda talijanske pučke škole prešao u ovu našu školu. Za zadovoljstvo nam služi, kad čujemo, kako i roditelji talijanske djece uvijidaju, da je od velike potrebe, da se i njihova djeca nauče hrvatski jezik, jer inače da nemogu već kod kuće dobiti kuba.

Iz Lošinja pišu nam 13. t. m. C. kr. vlada poslala je nedavno u naše mjesto svoga odaslanika, da razvidi stanje našega trešja, koje nemilo hacaši floksera i da nam u koliko može, sarjetom pomogne. Taj vladin odaslanik zadržao se ovdje u Malom Lošnju (Maloselo) nekoliko dana. Gusp. c. kr. kot. kapetan držao je sjednicu s tim gospodinom uz prisutnost predjednika kotarske gospodarske združge i pučkoga učitelja gosp. Škarpe iz Velikog Lošinja (Veloselo). Ovdje imade ljudi, koji se dugo bavio pitanjem floksera i koji su do sada žrtvovali mnogo truda u to ime, nu od ovih nebijase nitko pozvan k rećenim sjednicam. Da nespoznamo drugih, valja nam iztaknuti, da se ovdasnji profesor g. Haračić bezdvojbe najbolje razumije u pitanju floksera. On je propovrao i produčio sav naš sudbeni kotar, da točno ustanovi gdje imade floksera, gdje je najviše naškodila, gdje je najpogibeljnija i u obće sve okolnosti obiljno proučio, koje se čiju toga nesretnoga zateznika. On je bez dvojbe najkoptententniji sudija u tom pitanju kod nas, al bi se varao tko bi pomislio, da je možda i njega gosp. kapetan k sjednicam pozvao. A jok! Pa koji je tomu razlog? Poznato je ovdje i djeci, da je g. profesor Haračić bistra glava, krasan značaj i otvoren čovjek. Tih njegovih kriepostih reć bi da se nekjoga gospoda bojeto. On bi bio kod sjednica bez dvojbe progovorilo na puna usta bez obzira na Petra ni Pavla, a to nebi bilo svakomu mudlo nit svakomu dobro stalo pred odaslanikom c. kr. vlade. Radi toga mimislu se njega kao strukovnjaka te pozvalo g. Scarpu koji se nije tim pitanjem bavio i koji će izraditi izvješće, te po svojoj prilici podkadići stanovitnim osobam, koje nisu u poslu floksera skoro nista učinile. O tom drugi put više.

Iz Dubašnice pišu nam 10. t. m. Premda je izpod našeg dostojanstva obavirali se na fakinske napadaje i lažne putovare puljskog "Giovine Pensiero" tog uzkrisenog napuljskog "Rabagasa", to ipak da očuvamo dobar glas mirne i gostoljubive naše Dubašnice, izjavljujemo ovim, da je sasvim izmišljena ona vjest, po kojoj bi neki vriedni i čestiti svećenici iz Krka, deseci se ovdje, bili napadnuti kamenjem i ranjeni, a to s jednostavnog razloga, što rećenih svećenika nije nitko živ u Dubašnici vidio niti tog dana niti možda (asu onu trojicu zajedno) nikad u ovom životu. Ti ljudi, koje mi svi rado gledamo u svojoj sredini žalibože vrlo redko zalaze u naše strane, a nikada pak s razloga alobno podmetnutih im od krčko-puljske gvarizvadi. . . Pfai!

Iz Dalmacije nam pišu 14. oktobra. Na svrhu je imenovan naš novi namjestnik. Kako se predviđjalo nije se glas naroda ni ovaj put uzvao. Narodna je stranka htjela civilnog namjestnika, ili barem hrvatskog generala, koji bi imao malo srca za narod. A nije se izpunila ni jedna ni druga njezina želja. Poslali su nam vojnika i k tomu švabu, generala Davida. Tako se na stanovitu mjestu skrbe za dobrobit naroda, tako se obaziraju na volju njegovu. Naš narod je strpljiv, ali i njemu može jednom dodijati ova vječna protivitvina njegovim zakonitim aspiracijama, i svakdanje njegovo žrtvovanje za drugoga bez ikakove koristi. On je uviek vjeran i odan državi bio, za poštovati savez, koji je Hrvatska, kao država, a Hababurkom kućom utanačila, i vada će takov ostati samo ako mu se budu pošivala njegova sveta prava, i obzir imalo bude na njega i njegove potrebe. — Medjutim bilježimo i ovo zadnje na rabaž, gdje još mnogo šta stoji zapisano; možda će nas navelja pameti naučiti. A nadamo se da će hrvatska narodna stranka u skoro otvorenom saboru dalmatinskom, svećano izjaviti, da imenovanje novoga namjestnika ne može prejaviti ni najmanje cielokupnosti hrvatske države. Da ono ne smije biti već samo privremeno, dok se pridružuje Dalmacije Hrvatskoj ne izvede. To ona mora izjaviti, to narod od nje očekuje. Kronoslav.

Čestiti patriota pod obćinom radi zločina pretvara. Talijanske novine Primocja kadgod pišu o narodnostom boju u Dalmaciji, da se tebi zagražaju radi "slabe oćaja" Talijana u Dalmaciji (gdje ih kao naroda nit neima) tad obćino izticia kano uzor svih atepostih i velina rodju talijanske stranke u Dalmaciji, čaću Bajvananu kano uzor-odoljuba, pošćenjaka od pete do glave nazivljuć ga vada: "Il venerando patriota". Takovimi patrioti diće se naši susjedi uzidim ih do detetoga neba. Al ovaj put po njim sa Bajvanom-nim mrax na obraz. Evo isti pišu hrvatski listovi iz Dalmacije o tomu talijanskomu uzoru-pštenja i rodoljublja: "Kod zadnje sjednice obćinskoga vieća, načelnik je narivistio, da mu je vada izatratilji priobido, da je bila odredjena predizabraga proti dru. Auti Bajvanom iju radi zločina pretvara i zločina pronevjerjerna, odnosno na njegovu djelatnost u dinonickom društvu "Associazione Dalmatica". Izjavio je takodjer, da mu je c. kr. kotarsko poglavarstvo priobilo istu stvar s izjavom, da dr. Bajvanom nesmoje vršiti svoje zvanje kao član obćinskoga vieća, dok bude trajao dotični kazneni postupak. Ova je viest učinila velik utiak na vieće i na obćinstvo".

To isto vodja talijanske stranke nemoda da bude ni obćinski vođa! — Već kad je bio biran, kotarsko poglavarstvo bilo je odlučilo, da nemože biti viećnikom, pošto nije bio predao račune o radnjama kanalizacije grada Splita. — Vise oblasti su pronašle, da se zakon neđa tumačiti, kako ga je kotarsko poglavarstvo tumačilo — ali danas o tumačenju nemože biti dvojbe, u ovom pogledu zakon je jasan. — Teško da je ikada politički čovjek znao ovako uništiti svoga protivnika — kao Bulat Bajvanom!

Njemački cesar Viljem II. u Beču. Bečke novine su pune opisa oslavlju pr rednju njemačkumu caru Viljimu II. Beču. — Beč bijaše svećano urešen i verna stanica divno izklicena. Pred izlask iz dvorane dvorake čekaonice, uzidga bijaše slatoluk. Praterstrasse i Ringstrasse do cesareva dvora zastavami čarobna izklicene; slatoluci kod carinarskog mosta i na Marihilfkom prolazu bijahu upravo krasni; ulice do Schönbrunnna, za više od pol milje, najbogato izklicene; na izvanjskoj strani velikih vrata cesareva dvora, nasadjeni su dva visoka koljpa, a na njim je crveno-bijela-erna i erna zastava. C Vilim stize u Beč na 1. t. m. točno t sati i 52 časa na sjevernu stanicu, do kaju od cesara i nadvojvoda Albrech Viljima i Rainera. Car i cesar zagrlili poljubise se dva puta najsrdačnije. Vii s nadvojvodama izmieni živo žaku ruk izrazi načelniku Prix-u srdcahu hvalu i doček Beča. Uz nasotno klicanje nebrjenu puka odvezose se cesar i car, u pratnju nadvojvoda i cesareve dvore. Suski kralj bi dočekan na sjeverno-zapadnoj stanici i pozdravljen od nadvojvode Drugutina Ljuderita u ime cesareve. Obujca se srdcaho zagrlise i poljubise, te zaputisje u Schönbrunn, najvratnije pozdravljeni od mnoštva puka. Na dolazku njemačkoga cara bijahu na sjevernoj stanici zapovjednik Hranilović, namjestnik, predjednik redarstva, načelnik, činovnici njemačkog poslanstva; poslanik Reuss i poslanički častnik bijahu mu ostili na suvret do Gänsendorfa. Franjo Josip, nadvojvode Albreht i Vilim nosahu prasko nošnje i redove. Car njemački bio je u nošnji austrijskog husarskog pukovnika. Uz udaranje pruske himne car i cesar pregledaše počastno satnju. Njemački car zabvali načelniku na velikih pripravah za doček i zamoli ga, da narivati puku u njegovu hvalu. Načelnik odgovori, izrazujuć ponositu radost bečkog puka radi nasotnosti presvietlog gosta. Vladiari bijahu nasotno pozdravljeni od mnoštva puka. Proizlazak obijah vladara kroz ulice, bijaše pravo slavlje. Na otvorene dvorake kojije bacano je crviede. Osuhtje je bio svečan prolazak uz mjesto, gdje je troje velikih podaca bilo puno crveta bečkog društva u svećanom ruhu. Bečko obćinsko vieće čekaje in corpore cara i na prolasku bi neopisivo veselje; njemački car pozdravljaše sa osobitom dobrohotnosti put tribune obćinskoga vieća. Premda je sam starim vojnicima bila povjereva redarstvena služba svud je bio uzoran red.

Poslije dolazka u cesareve dvore, cesar austrijski podje u kratke povode caru njemačkumu, koji za tim pohodi nadvojvode. Okolo 10 sati i 1/2 podje car njemački na njemačko poslanstvo, gdje se zadrž 25 časa. Tu izrazi car svoju radost i žiro zadovoljstvo za liepi doček u Beču. Za tim otide u kapucinski grobnicu, gdje svojom rukom položi vieću na grob nasljednika priestola Rudolfa, pomoli se, i

